

רע"פ 3337/18 - שלום ביליק נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 3337/18

לפני: כבוד השופט ג' קרא

המבקש: שלום ביליק

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בתיק עפ"ג 22375-11-17 שניתן ביום 19.3.2018 על ידי כב' השופטת העמיתה דבורה ברלינר וכב' השופטים מרים דיסקין ושי יניב

בשם המבקש: עו"ד ש' פרנקו
בשם המשיבה: עו"ד א' פטר

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת העמיתה ד' ברלינר, והשופטים מ' דיסקין ו-ש' יניב) בעפ"ג 22375-11-17 מיום 19.3.2018, בגדרו נדחו ערעורים הדדיים מטעם המבקש ומטעם המשיבה על גזר דינו של בית המשפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת ה' נאור) בת"פ 24441-05-12 מיום 27.9.2017.

1. המבקש הורשע על פי הודאתו בריבוי עבירות של הוצאת מסמך ממשמורת; הוצאת מסמך ממשמורת על ידי עובד ציבור ומסירתו לאחר; הפרת סודיות; פגיעה בפרטיות; והחזקת מאגר מידע שלא כדין. על פי כתב האישום, המחזיק ארבעה אישומים, המבקש עבד עד לחודש אפריל בשנת 2006 במשרד הרווחה ובמסגרת תפקידו פיתח ותחזק מאגרי מידע שנמצאו בשימוש שוטף של משרד הרווחה. על פי האישום הראשון, המבקש ניצל את הגישה שניתנה לו, העתיק את נגזרת מרשם האוכלוסין ממחשבי משרד הרווחה והעבירה לאחרים. כתוצאה מכך, באמצעות פועלם של אחרים, הופץ מרשם האוכלוסין, הכולל פרטים של כלל אזרחי ישראל ברשת האינטרנט. על פי האישום השני, המבקש קיבל עדכונים של נגזרת מרשם האוכלוסין גם לאחר פיטוריו ממשרד הרווחה, החזיק אותם במחשבו האישי, ועדכן באמצעותם את הנתונים שהיו ברשותו. על פי האישום השלישי, במסגרת עבודתו במשרד הרווחה העתיק המבקש למחשביו האישיים מאגרי מידע נוספים שנוהלו על ידי משרד הרווחה, לרבות מאגרים שונים לילדים מאומצים ולבגירים מאומצים, והחזיק במאגרי המידע על מחשבו האישי גם לאחר פיטוריו. על פי האישום הרביעי, לאחר שהועסק כאיש מערכות מידע מטעם שירות בתי הסוהר, החזיק המבקש מאגר מידע של ארגון השוטרים הבין-לאומי סניף ישראל בניגוד לדין.
2. כתב האישום הוגש נגד המבקש וחמישה אחרים ביום 13.5.2012. ביום 3.2.2014 הורשע המבקש בכתב אישום מתוקן, לאחר שהצדדים הודיעו לבית המשפט שהגיעו להסדר טיעון שלא כלל הסכמות לעניין העונש. בטרם נשמעו הטיעונים לעונש, חלה המבקש במחלה ממארת, ושמיעת הטיעונים לעונש נדחתה מעת לעת, עד ליום 1.2.2017.
3. בגזר הדין, שניתן ביום 27.9.2017, לאחר שעמד על הערכים המוגנים בהם פגעו מעשיו של המבקש ועל חומרת מעשיו ביחס למעשיהם של יתר הנאשמים, קבע בית משפט השלום כי ראוי היה להטיל על המבקש עונש מאסר בפועל של 25 חודשים, בתוספת מאסר על תנאי וקנס. בהמשך, בחן בית משפט השלום האם מתקיימות נסיבות בגינן יש לסטות לקולא מעונש זה, בפרט נוכח מצבו הרפואי של המבקש. צוין, כי על פי פסק הדין בע"פ 5669/14 לופוליאנסקי נ' מדינת ישראל (29.12.2015) (להלן: עניין לופוליאנסקי) ניתן לחרוג לקולא ממתחם העונש ההולם אם "עונש של מאסר בפועל עלול לסכן את חייו של מי שהורשע בדין או לקצר בצורה ניכרת את תוחלת חייו". בית משפט השלום קבע כי המבקש לא עומד בחריג הצר שנקבע בעניין לופוליאנסקי וצוין כי המבקש לא הגיש חוות דעת רפואית ערוכה כדין, וממסמך רפואי שהגיש עולה כי המחלה ממנה הוא סובל אינה פעילה, ואף שקיימים סיכויים גבוהים לחזרתה, אין לכך קשר להימצאו במתקן כליאה. עם זאת, נקבע כי יש להתחשב במצבו הבריאותי של המבקש ובחלוף הזמן כשיקולים לסטייה לקולא ממתחם העונש ההולם, אולם, באיזון מול חומרת מעשיו של המבקש, היקפם, עברו הפלילי והעדר המלצה שיקומית מטעם שירות המבחן, יש להטיל על המבקש עונש מאסר בפועל. לבסוף, גזר בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 12 חודשי מאסר בפועל; 10 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים; קנס בסך 100,000 ש"ח או 10 חודשי מאסר תמורתו; וחילוט חומרי המחשב שנתפסו.
4. המשיבה ערערה על קולת העונש והמבקש ערער על חומרתו. לערעורו צירף המבקש שני מסמכים רפואיים שלא היו בפני בית משפט השלום, האחד סיכום ביקור אצל אונקולוג, והשני חוות דעת מפורטת מאת מומחה לכירורגיה כללית (להלן: חוות הדעת הרפואית). בפסק הדין בערעור עמד בית המשפט המחוזי על חומרת מעשיו של המבקש, וצוין כי התמונה הכוללת מעלה פעילות שיטתית שרומסת ברגל גסה ערכים של פרטיות, כבוד הזולת ופגיעה באמון הציבור, וכן כי מחוות דעת שהוגשה על ידי המוסד למודיעין ותפקידים מיוחדים (להלן: חוות הדעת המודיעינית) עולה כי פרסום המידע גרם לנזק ביטחוני קונקרטי ולסיכון פוטנציאלי בעתיד. בשים לב לכך, הדגיש בית המשפט המחוזי כי יש ממש בערעור המשיבה. ואולם, בית המשפט עמד על כך שמנגד ניצב מצבו הבריאותי החמור והקשה של המבקש, שמקשה על הכרעה בענישה הקונקרטית בעניינו.

בהמשך לכך תיאר בית המשפט המחוזי את עיקרי חוות הדעת הרפואית שהוגשה, בסיכומה קבע המומחה כי "להערכתי אסור ברמה הרפואית להכניס אותו לכלא, אף לא באגף הרפואי של השב"ס, בשל הסיכוי המוגבר לסיבוכים בטיפול בסטומה ואי ספיקת הכליות אשר יכולות לסכן את חייו באופן מיידי". עם זאת, לאחר שעמד גם על עמדת המשיבה, לפיה חוות הדעת הרפואית מגמתית ו"נתפרה" כדי להיכנס לחריג שנקבע בעניין לופוליאנסקי, קבע בית המשפט המחוזי כי לא שוכנע כי השהייה בכלא – במחלקה הרפואית – עלולה לסכן את חייו של המבקש או להביא לקיצורו, ומשכך אין להימנע כליל מלהטיל עליו מאסר בפועל. בסיכומם של דברים, קבע בית המשפט כי מצבו הרפואי של המבקש וחלוף הזמן הם שהביאו את בית משפט השלום לסטות ממתחם הענישה שנקבע ולהפחית משמעותית את תקופת המאסר שעל המבקש לרצות, בשים לב לחומרת העבירות שביצע וריבוי. אשר על כן, הותיר בית המשפט המחוזי את רכיבי הענישה על כנם, למעט הפחתת תקופת המאסר חלף קנס, שקוצרה לשישה חודשים, לנוכח הערכה כי המבקש יתקשה בתשלום הקנס.

מכאן הבקשה שלפניי.

5. המבקש טוען כי שני טעמים מקימים לו רשות ערעור: ראשית, לטענתו, מצבו הרפואי, כפי שהובא בפני בית המשפט המחוזי, עומד בחריג שנקבע בעניין לופוליאנסקי היות שהוכח באופן חד משמעי כי כניסתו למאסר תביא לקיצור תוחלת חייו ולפיכך אין להשית עליו עונש מאסר בפועל. שנית, טוען המבקש כי לא ניתן משקל ראוי לחלוף הזמן מעת ביצוע העבירה. בנוסף, טוען המבקש כי חוות הדעת המודיעינית אינה מבססת כל נזק קונקרטי שנגרם ממעשיו, וכי יוחס לה משקל מופרז.

6. המשיבה טוענת כי יש לדחות את הבקשה, ומדגישה כי עונש המאסר שהושת על המבקש הופחת בלמעלה ממחצית מעונשו ההולם בשל מצבו הרפואי. לטענתה, הערכאות הקודמות יישמו באופן מדויק את המבחן שנקבע בעניין לופוליאנסקי. המשיבה טוענת עוד כי על פי ההלכה מצב בריאותי קשה אינו בהכרח מקנה פטור מריצוי מאסר בפועל, וכי חזקה על גורמי שב"ס שינקטו בהליכי הטיפול המתאימים. אשר לזמן שחלף ממועד ביצוע העבירות, טוענת המשיבה כי אין לתת לחלוף הזמן משקל מכריע, בפרט לנוכח הנזק הביטחוני החמור שגרם המבקש.

דיון והכרעה

7. לאחר עיון, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

8. רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בהם עולה שאלה בעלת חשיבות ציבורית או כללית החורגת מעניינים הפרטיים של הצדדים (ר"ע 103/83 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לב(3) 123 (1982)), או במקרים יוצאי דופן בהם מתעורר חשש לאי-צדק מהותי או לעיוות דין (רע"פ 5066/09 אוהיון נ' מדינת ישראל (22.4.2010); רע"פ 8215/16 יצחק נ' מדינת ישראל (29.3.2017)). בפרט, רשות ערעור הנסבה על חומרת העונש לא תינתן, אלא במקרים בהם ניכרת סטייה קיצונית מרף הענישה הנהוג והמקובל בעבירות דומות (רע"פ 9102/15 פאר נ' מדינת ישראל (26.1.2016); רע"פ 483/18 ברוכיאן נ' מדינת ישראל (14.2.2018)).

9.

הבקשה שלפני נוגעת לעניינו הפרטני של המבקש בלבד, ואינה מקימה חשש לעיוות דין או לאי-צדק מהותי.

אשר למצבו הרפואי של המבקש, כפי שנפסק בעניין לופוליאנסקי, על מנת לחרוג לקולא ממתחם הענישה שנקבע יש לאזן בין מצבו הרפואי של המבקש לבין חומרת המעשים בהם הורשע – וכך עשו הן בית משפט השלום והן בית המשפט המחוזי. בהמשך לכך, נקבע בעניין לופוליאנסקי כי "גם נאשם החולה במחלה קשה, או כזה שהמאסר יסב לו סבל רב וייחודי, עלול להישלח לשאת בעונש מאסר בפועל, מאחורי סורג ובריח", והובהר כי "אין אפוא בדברינו אלה משום קביעת כלל שלפיו טענה לקיצור תוחלת חיים נושאת בצידה, מניה וביה, חסינות מפני עונש מאסר בפועל" (פסקה 221 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן). כמו כן, "כאשר עסקינן במצב רפואי, ככלל, הנחת המוצא היא כי גורמי הרפואה בשירותו בתי הסוהר ערוכים לטפל באסירים במצבים רפואיים שונים, כולל כאלה שאינם פשוטים כלל ועיקר" (שם, בפסקה 222; רע"פ 1076/16 כהן נ' מדינת ישראל (11.2.2016)). לאחר ששבתי ועיינתי בחוות הדעת הרפואית לא מצאתי כי יש בה כדי לסתור הנחה זו, ומשכך סבירה בעיניי הקביעה כי אין להימנע מלהשית על המבקש עונש מאסר בפועל (השוו ע"פ 4506/15 בר נ' מדינת ישראל, בפסקה 13 לפסק דינו של השופט סולברג (11.12.2016)). בפרט, בשים לב להערתו של בית המשפט המחוזי באשר לאמצעים בדין המאפשרים מתן מענה רפואי מתאים במקרה שמצבו הרפואי של המבקש יחמיר.

אשר לחלוף הזמן, זה נבע, בין היתר, מאופיים הייחודי של המעשים שביצע המבקש, שדרשו פעולות חקירה נרחבות בטרם פוענח המקור לדליפת המידע לרשת האינטרנט, ומאופיין המורכב של העבירות (השוו, למשל, ע"פ 6799/14 אופיר נ' מדינת ישראל, בפסקה 14 (16.3.2015)). לכך יש להוסיף כי התארכות ההליכים לאחר הגשת כתב האישום נבע בעיקרו ממצבו הרפואי של המבקש. בשים לב לאלו, ונוכח חומרת העבירות בהן הורשע המבקש, אין בזמן שחלף כדי לפטור את המבקש מריצוי עונש מאסר בפועל (ראו גם רע"פ 8009/10 זכאי נ' מדינת ישראל (20.1.2011)).

ויוזכר, כי באיזון שערכו הערכאות הקודמות הביאו מצבו הרפואי של המבקש וחלוף הזמן לסטייה ניכרת לקולא ממתחמי הענישה שנקבעו בעבור העבירות בהן הורשע ומהעונש הראוי שנקבע להן, כך שעונשו עומד על פחות ממחצית מהעונש הראוי בנסיבות העניין. משכך, בשים לב לכך שהמבקש היווה "גורם בלעדיו אין" בהפצתה של נגזרת מרשם האוכלוסין לרשת האינטרנט, פעל תוך מעילה באמון שניתן לו במסגרת עבודתו, והביא לחשיפתו של מידע חסוי תוך פגיעה בפרטיותם של יחידים הציבור ואף סיכון ביטחון המדינה, אני סבור כי האיזון שערכו הערכאות הקודמות ראוי, ולא מצאתי כי מתעורר חשש לעיוות דין או כי ישנה סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הראויה.

10.

אשר על כן, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, א' בסיון התשע"ח (15.5.2018).

ש ו פ ט

עמוד 4

